

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä huhtikuuta 2002 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta (HE 36/2002 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Marja-Riitta Pönkä, opetusministeriö

- varapuheenjohtaja Jorma Turunen, aikuiskoulutusneuvosto
- lehtori, opettajakunnan sihteeri Raimo Rask, Snellman-korkeakoulu
- pääsihteeri Jyrki Ijäs, Suomen Kansanopistoyhdistys ry
- puheenjohtaja Paula Yliselä, Opintokeskusseura
- pääsihteeri Seppo Niemelä, Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö VSY.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vapaasta sivistystyöstä annettua lakia siten, että vapaan sivistystyön oppilaitos voi erityisistä syistä olla myös muu oppilaitos kuin laissa mainittu kansalaisopisto, kansanopisto, opintokeskus, liikunnan koulutuskeskus tai kesäyliopisto. Tällaisen muun vapaan sivistystyön oppilaitoksen valtionrahoitukseen sovellettaisiin pääasiassa sen toi-

minnan kannalta soveltuvan vapaan sivistystyön oppilaitosmuodon rahoitusperusteita, tässä tapauksessa kansanopiston valtionosuuden perusteita sisäoppilaitosmuotoisuutta lukuun ottamatta.

Laki oli tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2002.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen

hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Snellman-korkeakoulun rahoituksellisen aseman vakiinnuttamista on selvitelty vuosia. Esillä ovat olleet aseman ja talouden järjestäminen

ammattillisen perus- ja lisäkoulutuksen tehtävien kautta vapaan sivistystyön mukaiseksi koulutukseksi sekä yliopisto- tai ammattikorkeakoulu yhteistyön kehittäminen. Hallitus ehdottaa Snellman-korkeakoulua koskevan rahoitusperustan sisällyttämistä vapaan sivistystyön lainsäädäntöön. Valiokunta voi hyväksyä eräin muutoksin ehdotetun mallin, jotta Snellman-korkeakoulun rahoituksellinen asema voidaan vakiinnuttaa. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että Snellman-korkeakoulussa tapahtuvan opiskelun yhteiseksi tavoitteeksi on määritelty perustan luominen ihmisen kokonaisvaltaiselle sivistykselle ja elinikäiselle kehitykselle sekä ihmisen herättäminen aktiiviseksi opiskeluprosessissa samoin kuin tiedostamaan mahdollisuutensa itsensä kasvattajana.

Valiokunta on huolissaan myös siitä, että vapaan sivistystyön oppilaitosten rahoituksellinen asema heikkenee tässä tapauksessa, kun lain piiriin sisällytetään uusi oppilaitos. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus huolehtii vapaan sivistystyön oppilaitosten rahoituksen turvaamisesta lainmuutoksen jälkeen ja ehdottaa tätä koskevaa lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Valiokunta toteaa, että Snellman-korkeakoulun opettajankoulutusta järjestetään steinerpedagogisen koulutuksen opettajatarpeisiin.

Yksityiskohtaiset perustelut

2 §. Hallituksen esittämä säännös vapaan sivistystyön lain piiriin kuuluvasta toiminnasta avaa

sanamuodoltaan mahdollisuuden myös muille, kuin ns. perinteisille vapaan sivistystyön oppilaitosmuodoille. Valiokunta ei pidä kuitenkaan mahdollisena, että vapaata sivistystyötä koskevaan lainsäädäntöön sisällytetään tämän lisäksi uusia oppilaitoksia, vaan tämän tulee jäädä ainoaksi vapaan sivistystyön varsinaisten rahoituskohteiden ulkopuoliseksi tahoksi. Valiokunta ehdottaakin 2 §:ää muutettavaksi niin, että lain soveltaminen laajennetaan koskemaan vain Snellman-korkeakoulua ja edellyttäen, että koulun ylläpitäjälle on myönnetty lain 4 §:n mukainen ylläpitämislupa. Tämän johdosta pykälään ehdotetaan uutta 7 momenttia.

8, 9 ja 11 §. Edellä 2 §:ään tehdyn muutoksen johdosta tehdään vastaavat muutokset 8, 9 ja 11 §:ään.

Voimaantulosäännös. Ottaen huomioon lakiehdotuksen käsittelyaikataulun valiokunta ehdottaa voimaantulon ajankohdan jättämistä auki.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus) seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaasta sivistystyöstä 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (632/1998) (poist.) 8 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta ja 9 §:n 1 momentti,
sellaisena kuin niistä 9 §:n 1 momentin suomenkielinen sanamuoto on laissa 1390/2001, sekä
lisätään 2 §:ään uusi 7 momentti, 8 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta ja 11 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi muutettuna mainitussa laissa 1390/2001 uusi 7 momentti, jolloin nykyinen 7—10 momentti siirtyvät 8—11 momentiksi, seuraavasti:

2 §

Lain piiriin kuuluva toiminta

(1 mom. poist.)

Tätä lakia sovelletaan lisäksi Snellman-korkeakoulun ylläpitäjälle lain 4 §:n nojalla myönnetyn oppilaitoksen ylläpitämisluvan mukaiseen toimintaan. (Uusi)

8 §

Valtionosuuden laskennallinen peruste

Vapaan sivistystyön oppilaitosten vuotuinen valtionosuuden peruste lasketaan:

(3 ja 4 kohta kuten HE)

5) edellä 2 §:n 7 momentissa tarkoitetussa oppilaitoksessa kertomalla asianomaiselle oppilaitokselle vahvistetuilla opiskelijaviikkojen määrällä oppilaitokselle suoritetta kohden määrätty yksikköhinta siten kuin jäljempänä säädetään.

9 §

Valtionosuuden määrä

Kansanopiston, kansalaisopiston ja kesäyliopiston ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia sekä opintokeskuksen ja liikunnan

koulutuskeskuksen ylläpitäjälle 65 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä. Edellä 2 §:n 7 momentissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä.

11 §

Yksikköhinta

Edellä 2 §:n 7 momentissa tarkoitetun (poist.) oppilaitoksen yksikköhinta on sama kuin kansanopistojen porrastamaton yksikköhinta. Yksikköhinnasta vähennetään sisäoppilaitoksen osuutta vastaava määrä siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Yksikköhintaa voidaan korottaa vuokratilojen osalta siten kuin 11 momentissa säädetään kansanopistoista ja liikunnan koulutuskeskuksista sekä koulutustehtävissä määrätyn erityistehtävän perusteella siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Arvonlisäveron osalta noudatetaan lain 13 a §:n säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan (poist.) päivänä (poist.) kuuta 2002.

(2 mom. kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että Snellman-korkeakoulun rahoitusperustan sisällyttäminen vapaan sivistystyön lainsäädäntöön ei vähennä kansalaisopistojen, kansanopistojen, opintokeskusten, liikunnan koulutuskeskusten ja kesäyliopistojen valtionrahoitusta.

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj.	Jukka Gustafsson /sd	Osmo Puhakka /kesk
jäs.	Tapio Karjalainen /sd	Leena Rauhala /kd
	Tanja Karpela /kesk	Säde Tahvanainen /sd
	Inkeri Kerola /kesk	Ilkka Taipale /sd
	Irina Krohn /vihr	Irja Tulonen /kok
	Markku Markkula /kok	Unto Valpas /vas.
	Margareta Pietikäinen /r	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen esityksessä HE 36/2002 vp ehdotetaan muutettavaksi vapaasta sivistystyöstä annettua lakia yhden oppilaitoksen takia. Eситetty lainmuutos toisi sivistystyön lain piiriin yksittäisen oppilaitoksen, joka ei täytä yhdenkään vapaan sivistystyön laissa nyt mainitun työmuodon edellytyksiä. Tämä ennakkotapaus saattaisi avata vastaisuudessa mahdollisuuden monille muillekin yksittäisille oppilaitoksille, organisaatioille ja yhteisöille, jotka pyrkivät saamaan vapaan sivistystyön lain piiriin sellaistaikin toimintaansa, joka ei täytä vapaan sivistystyön tunnusmerkkejä. Esimerkiksi opettajankoulutus ei sisälly näihin tehtäviin ja on lain piiriin kuuluvilta kansanopistoilta kielletty. Lainsäädäntöä ei tulisi sopeuttaa yksittäisiin tapauksiin, vaan luoda perusteet siihen, että kaikkia alan toimijoita tarkastellaan yhtäläisesti ja tasavertaisesti.

Kun vapaan sivistystyön lain 1 §:ssä korostuu vapaalle sivistystyölle ominainen tehtäväkokoisuus, niin Snellman-korkeakoulun hyväksy-

minen lain piiriin toisi mukaan lähinnä peruskouluikäisten opettajankoulutusta toteuttavan oppilaitoksen. Esityksen mukaan kyseiselle oppilaitokselle maksettaisiin valtionosuus kansanopistoja koskevien säännösten mukaisesti, mikä tulisi mahdollisesti rasittamaan kansanopistojen käyttörahoitusta. Snellman-korkeakoulun tarjoama opettajankoulutus tulee rahoittaa siten kuin muukin opettajankoulutus. Vapaasta sivistystyöstä annettu laki ei voi toimia opettajankoulutuksen rahoituskanavana.

Snellman-korkeakoulun sisällyttäminen vapaan sivistystyön lain piiriin on ongelmallinen, ja siksi sen rahoitusta tulee tulevaisuudessa käsitellä niin, että se on vapaan sivistystyön rahoituksen ulkopuolella. Snellman-korkeakoulua ei tule sisällyttää vapaan sivistystyön lain piiriin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2002

Leena Rauhala /kd